

Region Nordjylland
Regional Udvikling, Råstofgruppen
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst.

Høringssvar:

Skamol`s ansøgning om indvindingstilladelse for Moler i "Mosebjerg"
(Sagsnr. 2017-005226)

Skamol har d. 24.02.2017 til Region Nordjylland fremsendt ansøgning om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af Moler på adressen Molervej 14, 7950 Erslev, Matr. Nr.: 2b, 13b, 13g, 40a og 48e Sundby by, Sundby.

Resume:

Det er "Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj" 's vurdering, at en indvinding som den ansøgte vil være i strid med en række lov- og planmæssige bestemmelser, ligesom det er vurderingen, at den vil stride mod de beskrevne statslige interesser, hvorfor det er Foreningens opfattelse, at tilladelse bør nægtes, idet dette i givet fald på et sagligt grundlag vil ske i varetagelse af overordnede, tungtvejende og kvalificerede samfundshensyn.

Dette standpunkt begrundes i det følgende.

Generelt:

Foreningens overordnede og principielle holdning til molerindvinding i "Mosebjerg" er tidligere i detaljeret form gengivet i høringssvar ifm. den strategiske miljøvurdering af Mosebjergområdet ift. revision af Råstofplan 2016. Høringssvaret er dateret 28.02.15 og vedhæftet aktuelle høringssvar som Bilag 1. Problemstillingen er endvidere behandlet i Foreningens høringssvar til Region Nordjyllands forslag til Råstofplan 2016 dateret 07.05.2016 – ligeledes vedhæftet (Bilag 2)

Vi tillader os på den baggrund derfor at henvise til disse 2 høringssvar, idet vi i den konkrete sammenhæng finder anledning til i særlig grad at betone og fremhæve de negative følger og konsekvenser, en molerindvinding som den ansøgte vil afstedkomme i henseende til uopretteligt tab af meget store geologiske, naturmæssige og landskabelige værdier i et sårbart og højtliggende kystnært landskab i national bevaringsværdig klasse. Et område, som er visuelt stærkt eksponeret ift. indblik fra såvel kyst og fjord som kystbaglandet, og som er en integreret del af det store sammenhængende landskab, "Molerbakkerne", som langs hele nordkysten af øen Mors strækker sig fra Vilsund i vest over Hanklit til Feggesund derfra videre til Ejerslev og Dråby vig i øst.

Områdets potentialer:

Der udfoldes i et borgerinvolverende samarbejdsprojekt, "Fremtidens landskaber på Nordmors" (Bilag 3), mellem Morsø Kommune og Københavns Universitet aktuelle bestræbelser på en samlet plan for formidling og udvikling af hele dette områdes særegne landskabelige, geologiske, naturmæssige og kulturhistoriske elementer og karaktertræk med det overordnede sigte dels at øge værdien og medejerskabet for lokalbefolkningen – og dels at styrke området ved at udnytte det meget store potentiale, det har i

henseende til såvel fremme af bosætning som en bæredygtig udvikling med særlig betoning af turisme og den erhvervsmæssige udvikling og aktivitet, dette kan danne grundlag for. Det er Foreningens vurdering, at en indvinding af moler som den ansøgte vil efterlade hele den østlige halvdel af "Mosebjerg" som et lemlæstet landskab og et skæmmende varigt "sår" i den landskabelige helhed. Dette indebærer stor risiko for negativ effekt på disse overordnede bestræbelser på en positiv og fremgangsrig udvikling af området som den ovenfor beskrevne.

Statslig indsigelse fra Ålborg Stift:

Ifm. den strategiske miljøvurdering af Mosebjergområdet ift. revision af Råstofplan 2016 har Ålborg Stift afgivet et høringssvar ved Mogens B. Andersen (vedhæftet som Bilag 4). Heri betones de væsentlige negative konsekvenser, en molerindvinding forventes at medføre for samspillet mellem Sundby Kirke og de mod nord liggende bakkedrag i "Mosebjerg".

Endvidere fremhæves og kommenteres de problematiske forhold, der knytter sig til en råstofindvinding i området i relation til dets placering i Morsø Kommune's Kommuneplan, Beskyttelseszone, Zone 2. Af Stiftet's høringssvar skal i den konkrete sammenhæng fremdrages og citeres følgende:

"Det fremgår af screeningen, at indvinding i forhold til retningslinjen om landskabelige beskyttelsesområder egentlig er i modstrid med Morsø Kommuneplan. Ved en diametralt modsat rettet undtagelse, omfatter retningslinjen dog ikke indvindingsområder, der er udlagt i råstofplan. Stiftet finder det uforståeligt, at der kan optræde så modsatrettede planforhold".

Planloven:

Den ansøgte indvinding vil stride mod bestemmelserne i Planlovens § 5a stk.1 og stk.2 samt § 5b stk. 1. 1). Bilag 5. Dette gælder i bred almindelighed pga det ansøgte indvindingsområdes placering i Kystnærhedszonen og specifikt, i og med der i efteråret 2016 er påvist store forekomster af moler i det ikke-kystnære område omkring Erslev på Midtmors - jf. rapport v. ingeniørfirmaet Orbicon/ 2016:

Sagsnummer (Orbicon): Projektnummer 1321600174

Dateret: 28.11.2016

Konklusion: *"Et forsigtigt bud på størrelsen af den reelle tilgængelige molerressource vil være i størrelsesordenen 5-6 mio. m³".*

Dette skal sammenholdes med resultatet af en revurdering af de reelt tilgængelige molermængder i "Mosebjerg" henset til hhv de råstofgeologiske undersøgelsesresultater af forekomsterne og de for området gældende lov-, areal- og planmæssige hensyn, hvor særligt Strandbeskyttelseszonen vægtes. Denne revurdering er foretaget af ingeniørfirmaet Orbicon/ 2016:

Sagsnummer (Orbicon): Projektnummer 1321600174

Dateret: 21.11.2016

Konklusion: *"den reelt tilgængelige molerressource er af en mægtighed på 2.27 MIO m³".*

Råstofressourcerne i Erslev området fsa Moler fremstår således som et reelt **alternativ** til indvinding i det sårbare og visuelt stærkt eksponerede kystnære bakkelandskab i "Mosebjerg", hvor der pga dette områdes geografiske og planmæssige placering er meget vidtrækkende restriktive hensyn i medfør af de

bestemmelser, som er gældende i Kystnærhedszonen.

Det er i den forbindelse væsentligt at fremhæve, at disse forekomster af Moler i Erslev området ikke var detailundersøgte og dermed ikke kendte og velbeskrevne på tidspunktet for vedtagelse af Råstofplan 2012. Dette indebærer, at uagtet "Mosebjerg" var omfattet af råstofgraveområderne i Råstofplan 2012, foreligger der med den nylige kortlægningen af Erslev områdets forekomst af råstoffet Moler en ny og væsentlig viden, som skal lægges til grund for og medtages i den konkrete sagsbehandling ift. Skamol's ansøgning om indvindingstilladelse i "Mosebjerg" under særlig hensyntagen til Planlovens bestemmelser vedr. Kystnærhedszonen.

Kommuneplan 2013-2025:

Det angives af ansøger som sv. på spm. 24 i ans. skemaet, at projektet kan rummes inden for lokalplanens generelle formål.

Der foreligger ikke nogen lokalplan for det ansøgte indvindingsområde.

Den ansøgte graveaktivitet er derimod i strid med Morsø's Kommuneplan 2013-2025, hvilket begrundes i det følgende:

Det anføres som sv. på spm. 28, at projektet IKKE er tænkt placeret indenfor Kystnærhedszonen. Dette er i direkte modstrid med de faktiske forhold, i og med hele det omhandlede område netop er beliggende i Kystnærhedszonen. Anslået 2/3 af det ansøgte graveområde er desuden beliggende i Beskyttelseszonen, Zone 2. Dette er således gældende for hele den del af graveområdet, som er omfattet af "anmeldte rettigheder". En mindre del af det ansøgte indvindingsfelts nordøstlige del er omfattet af Strandbeskyttelseszonen.

Kommuneplanlægning i kystnærhedszonen fastlægges væsentligst efter bestemmelserne i Planlovens §11a stk 1 – afsn. 16), 17) og 20). En molerindvinding som den aktuelt af Skamol ansøgte, vil være i strid med Morsø's Kommuneplan 2013-2025. Denne vedlægges i *uddrag* som Bilag 6, idet der vedr. Retningslinierne 25, 26 og 27 særligt skal fremhæves følgende:

*"Kystlandskaberne skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg, der ikke planlægningsmæssigt eller funktionelt er **afhængigt** af kystnær beliggenhed"*

*"Udlæg af nye graveområder.....Det er tillige en **betingelse**, at tilsvarende råstoffer ikke kan findes uden for kystlandskaberne i en rimelig transportafstand".*

Om Beskyttelseszonen (Zone 2):

*"De særlige visuelle oplevelsesmuligheder i landskabet gør det **sårbart** overfor ændringer, der vil påvirke landskabsoplevelsen, ligesom det er sårbart overfor ændringer på nærtliggende modstående kyster"*

*"I beskyttelseszonen kan **kun** etableres byggeri og anlæg eller foretages indgreb eller ændringer i arealanvendelsen, såfremt dette kan ske **uden** at påvirke de landskabelige karakteristika, udsigterne og de visuelle sammenhænge, som præger denne del af landskabet"*

*"Indgreb som eksempelvis etablering af byggerier, anlæg eller skovrejsning **skal** tilpasses de landskabelige forhold, således at de landskabelige karakteristika, udsigter og de visuelle sammenhænge, som præger denne del af landskabet, **ikke** påvirkes".*

Kommentar:

- * Råstofindvinding er ikke undtaget fra de vidtrækkende restriktive bestemmelser i Retningslinie 27.
- * Der er i 2016 påvist store forekomster af moler i det ikke-kystnære område ved Erslev (se ovenfor)
- * I medfør heraf er molerindvinding principielt ikke afhængig af kystnær beliggenhed.
- * Mosebjerg er med sin høje beliggenhed og stærke visuelle eksponering særligt sårbar for ændringer.
- * Molerindvinding i "Mosebjerg" kan ikke finde sted uden at medføre massiv påvirkning af området.
- * Molerindvinding i "Mosebjerg" kan ikke tilpasses de landskabelige forhold så påvirkning undgås.

En molerindvinding i "Mosebjerg" som den af Skamol ansøgte vil således med sine uundgåelige, vidtrækkende og uoprettelige negative konsekvenser for den samlede helhedsoplevelse af dette højtliggende og i alle retninger visuelt stærkt eksponerede kystnære bakkelandskab i meget udtalt grad stride mod Kommuneplanens retningslinier – i særdeleshed Retningslinie 27 - og de beskrevne generelle beskyttelseshensyn, som iht. Retningslinie 25 er gældende i de landskabelige beskyttelsesområder, der omfatter Landskabskarakterområde 5: "Salgjærghøj – Hanklit".

Udpegningen og afgrænsningen heraf blev foretaget i forbindelse med projektet "Helheder og kompetencer i det åbne land" vha landskabskaraktermetoden. Resultaterne og vurderingerne fremgår af landskabskarakteranalysen v. NIRAS / plan 09, som har været et væsentligt fundament for udfærdigelsen af Morsø's Kommuneplan 2013-2025.

"Mosebjerg" er en integreret del af Landskabskarakterområde 5.

I afsnittet "Anbefalinger til planlægningen" anføres om dette område afslutningsvist i *uddrag*:

..."Hele området er særlig sårbart overfor tekniske anlæg og bør friholdes for nye anlæg"...

..."bør råstofgravning indskrænkes til de gravetilladelser, der allerede er udstedt, og der bør ikke udstedes nye graverettigheder i området"...

Hertil skal bemærkes, at der IKKE er udstedt nogen gravetilladelser i "Mosebjerg".

Statslige interesser:

Den af Skamol ansøgte indvinding af moler i "Mosebjerg" strider mod de i notat v. Miljøministeriet dat. 18.12.2014/ J.nr. NST-711-00027 (Bilag 7) beskrevne statslige interesser, idet der særligt i denne sammenhæng skal henvises til bemærkningerne om hensyn til beliggenhed i kystnærhedszonen, beskyttelse af geologisk værdifulde områder samt "Bevarelse af værdifulde landskaber, herunder større sammenhængende landskaber".

Som beskrevet ovenfor er der for det ansøgte indvindingsområde i "Mosebjerg" netop tale om en markant og integreret del af det store sammenhængende karakter-landskab langs hele nordkysten af Mors fra Vilsund i vest til Ejerslev og Dråby Vig i øst.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at den af Skamol til ansøgningen medsendte

efterbehandlingsplan, som er et uddrag af en større sammenhæng beskrevet i rapporten "Molerindvinding på Mors" / 1985, netop begrundet i det forhold, at den er et *fragment* af en helhed, ikke på nogen retvisende måde kan lægges til grund for en vurdering af den efterbehandling, som skitseres for det ansøgte område. Af væsentlig betydning er desuden, at det ikke af den medsendte plan fremgår, i hvilket meget udtalte omfang såvel den aktive råstofgrav som den "efterbehandlede" vil være stærkt visuelt eksponeret mod fjorden (Thisted Bredning) og de modstående kyster, i og med der fra såvel nordlig som nordøstlig retning vil være frit og uhindret indblik i hele gravens fulde og store udstrækning.

Dertil skal føjes, at den ift. graveplanen placerede adgangsvej direkte fra Molvervej til gravefeltet vil gennemskære hele bakkepartiets sydlige front på en måde, som vil have en dramatisk og påtrængende negativt forstyrrende visuel effekt på den landskabelige helhedsoplevelse af de markante bakkedrag i "Mosebjerget" set fra såvel områdets veje som de talrige højtbeliggende udsigtsposter i kystbaglandet.

Transportveje:

Med en indvinding på op mod 200.000 ton/ år og kørsel på alle årets dage fraregnet som minimum de faste helligdage i løbet af året vil det med en last på 30 ton/ kørsel med kærre indebære 27 læs / arbejdsdag. Medregnes "tom returkørsel" beløber dette sig til i alt $2 \cdot 27 = 54$ kørsler/ 8 timers arbejdsdag, hvilket vil indebære forbi-kørsel af enten læsset eller tomt lastvognstog hvert 9. minut. Kan der pga dårligt føre eller store stigninger i terræn på den valgte kørselsrute ikke køres med kærre og i konsekvens heraf med kun 20 ton/ læs, vil dette indebære en forøget hyppighed af forbi-kørsel af lastvogn til at være hvert 6. minut.

Det fremgår ikke af ansøgningen, hvortil det opgravede moler planlægges transporteret.

Ud over den ovenfor kommenterede adgangsvej fra Molvervej til gravefeltet er der ingen oplysninger herom. Der vil således principielt kunne være tale om, at moleret transporteres mod øst over Fårtoft, Bjergby, Gullerup og Flade – eller mod vest over Sundby til uoplyst slutdestination. Dette indebærer, at der på det foreliggende grundlag ikke tilnærmelsesvist er mulighed for at foretage en fyldestgørende miljøvurdering af den vidtrækkende og komplekse problemstilling, der vil knytte sig til den tunge og tætte lastvognstransport af moleret ad et spinkelt, underdimensioneret, dårligt vedligeholdt og således allerede i udgangspunktet sårbart vejnet.

Dette er en for det samlede projekt meget væsentlig og belastende problematik, og en belysning heraf vil forudsætte en detaljeret VVM vurdering.

Kumulativ effekt:

Det anføres i ansøgningskemaet, at der ikke er tale om nogen kumulativ effekt af det ansøgte.

Dette er ikke korrekt, i og med den ansøgte aktivitet skal ses i nær sammenhæng med, at der er et verserende sagsforløb i relation til firmaet Damolin`s (Imerys) ansøgning om indvindingstilladelse for moler i det geografisk nærtliggende "Stærhøj", som er beliggende i en afstand af mindre end 1 km fra det af Skamol ansøgte indvindingsområde i "Mosebjerget".

Den kumulative effekt i henseende til de landskabelige konsekvenser vil være dramatisk.

Transportvejene for moleret fra de to indvindingsområder er i udgangspunktet de samme. Den kumulative effekt på den trafikale belastning af det samme spinkle og sårbare vejnet vil være ekstrem og medføre et trafikmæssigt kaos med ufremkommelighed og massivt negativ effekt på trafiksikkerheden.

Den samlede negative kumulative effekt vil i medfør heraf med stor sikkerhed være voldsom og af et sjældent set omfang. Den må derfor betragtes som en særdeles tungtvejende og væsentlig parameter i den samlede miljømæssige vurdering af konsekvensen af en evt. molerindvinding i "Mosebjerg" som ansøgt af Skamol.

Sammenfatning/ konklusion:

Det er på baggrund af de beskrevne forhold "Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj" 's vurdering, at en indvinding af moler i "Mosebjerg" som den af Skamol ansøgte vil være i strid med en række lov- og planmæssige bestemmelser. Det er endvidere Foreningens opfattelse, at den vil stride mod de beskrevne statslige interesser. I henseende til de samlede negative miljømæssige konsekvenser vil der ift. en samtidig indvinding af moler i "Stærhøj" være tale om en massiv kumulativ effekt. Det er derfor Foreningens opfattelse, at tilladelse til indvinding i "Mosebjerg" bør nægtes. En nægtelse af indvindingstilladelse i "Mosebjerg" vil i givet fald kunne begrundes i en saglig vurdering og vægtning af en række relevante parametre, og det vil ske i varetagelse af et flertal af tungtvejende, overordnede og kvalificerede samfundshensyn.

Bilag:

- 1: Høringssv. SMV af Mosebjerg. ift. revision af Råstofplan 2016. (Dateret .28.02.15)
- 2: Høringssv. Region Nordjyllands forslag til Råstofplan 2016 (Dateret 07.05.2016)
- 3: Rapport "Fremtidens Landskaber på Nordmors"/ 2017
- 4: Høringssvar Ålborg Stift (Dateret 04.03.2015)
- 5: Morsø Kommune, Kommuneplan 2013-2025, Uddrag (Dateret 20.02.2017)
- 6: Planloven – uddrag (Dateret 13.03.2016)
- 7: Statslige interesser i Råstof- og Kommuneplanlægning (Dateret 27.07.2016)

Bestyrelsen

Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj

www.mosebjerg-stærhøj.dk

Trine Høgh
Hans Viktor Glysing Jensen
Ole Johansen
Inger Saaby
Kristian Høgh
Jutta Bjerre
Jørgen Saaby

Region Nordjylland

/ Råstoffer

/ Høring "Mosebjerg"

"Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj"

Regionsrådet har truffet beslutning om at lægge spørgsmålet om "Mosebjerg" 's fremtidige status i Råstofplanen ud i offentlig høring med svarfrist senest d. 06.03.2015. Der er i den forbindelse foretaget en Strategisk Miljøvurdering af området

"Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj" finder på den baggrund anledning til at fremsætte nedenstående bemærkninger og kommentarer:

Historisk baggrund:

"Mosebjerg" er udlagt som graveområde helt tilbage i 1985 på baggrund af de konklusioner, som fremgår af rapporten: "Molerindvinding på Mors".

Forud lå et 2 årigt forløb, hvor en arbejdsgruppe på initiativ af Molerindustrien v. Skamol behandlede spørgsmålet om moler-indvinding på Mors, og hvor udgangspunktet var en bestræbelse på afvejning af hhv. de fredningsmæssige hensyn og molerindustriens ønske om indvinding af moleret. Som en konsekvens af rapporten blev bl.a. "Mosebjerg" udlagt som råstofområde, hvilket sidenhen er videreført i efterfølgende Råstofplaner.

Det er vores klare opfattelse, at rapportens konklusioner alt for tydeligt afspejler det meget ulige styrkeforhold, der i 1985 var i arbejdsgruppens sammensætning, i og med de landskabsbevarende kræfter var stærkt underrepræsenterede i forhold til de medlemmer, som varetog molerindustriens interesser.

Det er i den forbindelse vigtigt at påpege, at Danmarks Naturfredningsforening og én af de daværende kontorchefer i Fredningsstyrelsen i meget stærke formuleringer beskriver områdets landskabelige værdier som værende af national bevaringsværdig karakter. Og så sent som 2009 udfærdiges på statsligt initiativ en landskabskarakteranalyse v. konsulentfirmaet NIRAS, hvori konklusionen vedr. bakkelandskaberne på Nordvestmors var, at de er bevaringsværdige og bør friholdes for Råstofindvinding, idet man explicit anfører, at der ikke bør udstedes nye gravetilladelser i området.

Vi finder anledning til at anfægte legitimiteten af de beslutninger, som fremgår af Molerrapport 1985 – herunder selve retsgrundlaget for, at man dengang i en bilateral aftale med Molerindustrien kunne give denne "retten" til at indvinde Moler i de omhandlede områder – heriblandt Mosebjerg – over en tidshorisont af et halvt århundrede.

I 1985 havde Molerindustrien kun anmeldte rettigheder til 1.34 MIO af de i Mosebjerg i alt værende 5.25 MIO m³. Man "handlede" således ved aftaleindgåelsen også med molermængder og arealer, hvor producenten på daværende tidspunkt ingen rettigheder havde.

Og man stillede Molerproducenten i udsigt, at den kunne opnå gravetilladelser 50 år frem i tiden, uagtet der i dette lange tidsperspektiv måtte tilkomme lovændringer, som på afgørende vis ændrede betingelserne for Råstofindvindingen – og uagtet der over en så lang tidshorisont måtte antages og med al rimelighed forventes, at overordnede strømninger og holdningsskifte i Samfundets syn på naturbevarelse og naturbeskyttelse ville forekomme.

I den mellemliggende periode på 30 år **ER** der netop på helt grundlæggende punkter sket lovændringer, hvor de væsentligste er vedtagelsen af Kystnærhedszoneprincippet af 1994 og ændringen af Råstofloven i 2003.

Kystnærhedszoneprincippet af 1994 indebærer ganske markant skærpede beskyttelseshensyn i Kystnærhedszonen i bred almindelighed – Råstofindvinding er ikke undtaget.

Og ved ændringen af Råstofloven i 2003 bortfaldt § 51 i tidligere Råstoflov, hvorefter alle ansøgninger om indvindingstilladelser efter §7 skulle behandles "efter den til enhver tid gældende lovgivning". Herved blev ansøgning om indvindingstilladelser vedr. anmeldte rettigheder sidestillet med alle andre ansøgninger – eneste særstatus mht. anmeldte rettigheder var herefter, at rettighedsindehaveren ved et evt. afslag på indvindingstilladelse havde adgang til at SØGE om erstatning. Retten til en sådan evt. erstatning ville kunne bortfalde, såfremt afslaget var begrundet i så væsentlige samfundshensyn, at disse berettigede til et afslag. Vurderingen heraf er et anliggende for Domstolene.

Vi er derfor af den opfattelse, at der i 1985 ikke var retsgrundlag for, at man ved bilateral aftale med Molerindustrien kunne binde kommende generationer af politikere og administratorer i en tidshorisont af et halvt århundrede, således som det intenderes i de konklusioner, som fremgår af Rapporten.

I betragtning af ovenstående er det derfor mere end overraskende og ganske bemærkelsesværdigt, at Morsø Kommune's Natur og Miljø Forvaltning i sine "Supplerende bemærkninger til debatoplæg om revision af råstofplanen" forfattet af Natur & Miljøchef Arne Kirk d. 17.02.2015 "indstiller, at Regionsrådet anmodes om at lægge aftalen fra 1985 til grund for en kommende revurdering af graveområdet Mosebjerg" ..

Af samme indstilling fra den Kommunale Forvaltning fremgår desuden, at "ca ½ - delen af det udlagte graveområde ved Mosebjerg er omfattet af anmeldte rettigheder". Dette er faktisk forkert. Af de i alt 5.25 MIO m³ er alene 1.34 MIO m³ omfattet af anmeldte rettigheder, hvoraf 630.000 m³ er beliggende i Strandbeskyttelseszone. Af den samlede molermængde på 5.25 m³ resterer der således blot 710.000 m³, der ikke ligger i Strandbeskyttelseszone, og som således i udgangspunktet er reelt tilgængelige for en evt. indvinding. Og med udgangspunkt i det forhold, at disse 710.000 m³ er beliggende i Kommuneplanens Kystnærhedszone, Beskyttelseszone 2, er det sandsynligt, at de ikke vil kunne gøres til genstand for et erstatningskrav fra rettighedsindehaveren i det tilfælde, hvor man udtager området af Råstofplanens graveområde.

Nu 30 år efter rapporten: "Molerindvinding på Mors" 's tilblivelse er nogle helt grundlæggende forudsætninger for rapportens konklusioner således på afgørende punkter ændret.

- Råstofloven er som anført ændret.
- Det samme gælder Planloven, hvori Kystnærhedszoneprincippet fastlægges i §§ 5, 11 og 29

- Af andre væsentlige ændringer siden 1985 skal fremhæves:

I 2015 er antallet af ansatte i Molerindustrien markant reduceret til nu ca 50 mod de i forudsætningerne i 1985 anførte 300. I rapporten forudsattes, at dette antal ansatte ville bestå uændret. Dette er således ikke tilfældet, og molerindustrien har derfor ikke længere tilnærmelsesvist samme dominerende rolle som arbejdsplads på Mors. Én af de vigtigste forudsætninger for Rapporten Molerindvinding på Mors 1985, som har dannet udgangspunkt for Viborg Amts Regionplan 2005, og som i al væsentlighed er videreført uændret i Region Nordjyllands Råstofplaner 2008 og 2012, er efter vores vurdering således ikke længere tilstede.

Prioriteringen af samfundets interesser i molerindvinding kontra bevarelse af geologisk og landskabskaraktermæssigt fremstående og særegne landskaber og naturområder bør derfor tilsvarende revideres i forhold til 1985, hvor man i planlægningen og som udgangspunkt for rapporten antog, at molerindustriens samfundsmæssige betydning ville bestå uændret de næste 50 år, hvilket, forløbet har vist, ikke har været tilfældet.

Dette bør efter vor opfattelse afspejles i den samlede afvejning af de forskellige hensyn, der præciseres i bestemmelserne i Råstoflovens §3.

Vi mener derfor, at vægtningen af disse modsat rettede interesser i konsekvens af ovenstående bør ændres til fordel for bevarelse af dette sårbare og uerstættelige molerlandskab. Samfundets generelle holdning til naturbeskyttelse og naturbevaring i bred almindelighed er i de forløbne 30 år skærpet ganske markant, idet hensynet til at beskytte, udvikle og formidle de naturskabte værdier til gavn for såvel nulevende som kommende generationer nu opprioriteres og vægtes i langt højere grad end tidligere. Lovgrundlaget er ændret tilsvarende.

Landskab og Natur:

I modsætning til de ovenfor beskrevne ændrede forudsætninger består landskabsbeskrivelsen fra 1985 derimod uændret.

Så sent som i 2008 fremsendes således fra Morslands Historiske Museum en ansøgning om optagelse af Molerklinterne ved den vestlige Limfjord på UNESCO's verdensarvliste. Forud ligger et forløb, hvor Danmarks Naturfredningsforening blandt andre kandidater også har denne anbefaling. I denne oprindelige ansøgning er således også bakkelandskaberne bag molerklinterne medtaget, heriblandt "Mosebjerg", idet disse er naturligt samhörige med de kystklinter, som mod nord afslutter dem mod Fjorden.. Og Kulturarvsstyrelsen repræsenteret ved daværende vicedirektør Anne Mette Rahbæk anbefaler i sin udtalelse af 20.05.2009 hele området som værende værdigt kandidatur til status som verdensarv.

Dette synes umiddelbart uforeneligt med at fastholde "Mosebjerg" 's status som graveområde med den konsekvens, at området kan omdannes til en Råstofgrav med dimensionerne 30 meter i dybden, en bredde på 550 meter og en længde på 1250 meter, hvilket vil have en dramatisk og uopretteligt negativ effekt på dette særegne og karakterfulde landskab, som derved vil mistes for evigt.

Vi er i "Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj" af den overbevisning, at det er grundlæggende forkert varigt at ødelægge dette storslåede og markante kystnære landskab. Vi mener, at man i stedet med rette i varetagelse af væsentlige samfundsinteresser kunne iværksætte bestræbelser på i større målestok at beskytte, udvikle og formidle hele det sammenhængende landskab på Mors's nordkyst mod Thisted Bredning, som strækker sig fra den fredede "Feggeklit" i øst over "Skarresøerne"'s fuglereservat,

de fredede "Skærbæk Bjerge" med "Skærbæk Klint", den fredede Salgjerhøj Bue med "Salgjerhøj" og "Hanklit", som kandiderer til status som UNESCO Verdensarv, ind over "Stærhøjbu" med "Svaleklit" og "Fårtoft Klint", videre over "Mosebjergbu", "Sundby Nørrekær", "Kloven" og "Klov Bakker" for at afsluttes mod vest ved Vilsund.

"Sundby Nørrekær" er et ca 35 Ha stort eng- og kær område, som er beliggende umiddelbart nord og nordvest for den vestlige del af Mosebjerg. Området er fremkommet ved deltadannelse i forbindelse med den afstrømning, som skete gennem "Kloven" under afsmeltningen efter den seneste istid. I de tidligste faser var området dækket af Stenalderhavet, Litorinahavet, som grænsede helt op mod de gamle og markante kystklinter, der i dag fremstår som græsbevoksede overdrev mod landsiden. I forbindelse med den landhævning, som efterfølgende fandt sted, dannedes kæret med de våde enge mellem de gamle kystklinter og stranden. Oprindeligt blev hele arealet benyttet til høslæt og afgræsning. Men over de seneste 50 år har det været en stedse mindre del af arealet, som har været afgræsset. Tilsvarende har rørskov og pilekrat bredt sig.

Vi mener i Foreningen, at der i dette vådområde er et meget stort potentiale for ved skånsom pleje at genetablere den oprindelige status som våde enge med mindre søer mellem græsdede arealer. Dette ville kunne tilvejebringe biotoper, som i endnu højere grad, end tilfældet er i dag, ville være levesteder for et rigt plante- og dyreliv. Og området ville sammen med fjorden og de bagvedliggende klinter og de markante bakkelandskaber udgøre en særegen og spændende helhed med gode levebetingelser for såvel flora som fauna, og offentligheden ville med beskedne og skånsomme virkemidler få rige muligheder for at opleve og benytte den.

Der er stor risiko for, at dette store vådområde, som har karakteristika, der indebærer, at det efter gældende praksis vil være omfattet af §3 i Lov om Naturbeskyttelse, vil blive negativt påvirket, hvad angår såvel faunaen som de visuelle sammenhænge og helhedsoplevelsen, dersom man åbner en flere hektar stor råstofgrav i dets umiddelbare bagland, hvortil der vil være direkte indblik fra såvel kæret som stranden fjorden og de modstående kyster i Thy.

Hvad angår landskabsdannelse som randmoræne med efterfølgende afsmeltning og deltadannelse og med forekomsten af Moleret med dets rige indhold af 55 MIO år gamle fossiler og de karakteristiske vulkanske askelag, som står skarpt markerede i de kysteksponerede klinter, udgør hele området langs nordkysten af Mors en veldefineret helhed og enhed. Det vil derfor være naturligt og i god overensstemmelse med såvel Statslige initiativer som allerede igangværende, generelle bestræbelserne på at forvalte og formidle større sammenhængende landskaber, om man i den aktuelle revurdering af Mosebjerg's status inddrog dette større perspektiv.

Dette fælles særkende og den landskabelige samhörighed ligger helt på linie med udgangspunktet for udpegning af potentielle kandidater til status som UNESCO-verdensarv, hvor man i de tidligste faser af forløbet netop tog udgangspunkt i molerklinterne som helhed langs den vestlige Limfjord, således som det er beskrevet ovenfor.

Vi er derfor af den opfattelse, at sådanne bestræbelser med fordel kunne ses i sammenhæng og evt. koordineres med Nationalpark Thy, idet der er en geografisk nærhed mellem de to områder, og fordi de som udtryk for to helt forskellige landskabstyper med hvert sit særkende og karakteristika kunne komplettere og supplere hinanden og samlet fremstå som en naturmæssig, landskabelig og geologisk attraktion i Nordvestjylland af stor samlet værdi for offentligheden.

Pleje, udvikling og formidling af området kunne derudover koordineres med andre interesseorganisationer som DN, DOF, Biologisk Forening Nordvestjylland og Friluftsrådet., til hvem vi har rettet henvendelse herom. Friluftsråd Nordvest udtrykker direkte støtte til disse visioner og vil tage initiativ til bl.a. via Grønt Råd at arbejde for en "Naturpark Nordmors"

Naturstyrelsen har i vejledning fra 2012 beskrevet, hvorledes Styrelsen mener, at man kan implementere de statslige interesser vedr. naturpleje og formidling i større landskabelige områder under anvendelse af landskabskarakteranalysens principper. Det er vores opfattelse, at disse intentioner og målsætninger med fordel kan bringes i anvendelse ved aktuelle re-vurdering af Mosebjerg, såfremt man betragter dette som led i en større sammenhæng.

Ved en fælles indsats kunne man dels øge kendskabet til og synliggøre området med dets karakteristika og særlige værdier og dels iværksætte konkrete projekter, som ville forbedre befolkningens muligheder for at opleve dette kystnære område på såvel landsiden som langs selve kysten og på fjorden. Et sådant samarbejde ville ligge i direkte forlængelse af de visioner for området, som Friluftsrådet på sin hjemmeside beskriver i afsnittet om den "Blå-Grønne Region". Man kunne søge økonomisk støtte til dette arbejde i den nystiftede Danske Naturfond.

Sådanne bestræbelser ville kunne danne grundlag for såvel øget bosætning som en styrkelse af den kystnære turisme med et meget stort potentiale for etablering af nye arbejdspladser og en deraf afledt økonomisk og erhvervsmæssig foretagsomhed i samfundets almene interesse – og det på et varigt og bæredygtigt fundament i modsætning til en råstofindvinding, som uopretteligt vil efterlade et forarmet landskab i et område af landet, som i forvejen er sårbart.

Moler som Råstof/ Alternativer:

Moler er ikke noget samfundsvitalt råstof.

Det er derimod råstof til en niche-fremstilling af produkter, til hvilke der findes absolut funktionelt ligeværdige alternativer. Det skal i den forbindelse fremhæves, at Molerindustrien gennem flere generationer har fremført og vedligeholdt den misinformation, at Moleret er et sjældent råstof, som kun findes på Mors og Fur. Det forholder sig reelt således, at der på globalt plan er endog meget store og udbredte forekomster af ganske tilsvarende diatome-jord. Så at lægge den blotte forekomst af Moler i de markante kystnære moræne-bakkelandskaber til grund for beslutning om at indvinde råstoffet tegner et vrangbillede af de faktiske forhold.

Hertil skal føjes, at der på Mors er forekomst af Moler i et andet, ikke-kystnært område i Erslev. Det er i tidligere faser af planlægningsforløbet besluttet at fravælge indvinding af Moler i Erslev-området med den begrundelse, at der i Erslev er drikkevandsforekomster. Det fremgår af VSM/ Mosebjerg, at der også i Mosebjerg er drikkevandsinteresser. Og sammenholdes dette med det forhold, at man i 2015 ikke generelt afstår fra råstofindvinding i områder med drikkevandsforekomst, idet man som afværgeforanstaltning indfører særlige vilkår for retablering og anvendelse efter afsluttet indvinding, fremstår Erslev-området som et reelt, ikke-kystnært alternativt indvindingsområde for Moler. Landskabet i Erslev har desuden en ganske anderledes karakter, hvor man i langt højere grad vil have mulighed for ved bl.a. beplantning at afbøde indbliksgener og eventuelle negative konsekvenser for landskabet, end tilfældet er for de højtliggende, ubevoksede og fra alle sider meget synlige og ganske markante bakkelandskaber i "Mosebjerg", som desuden er beliggende i Kystnærhedszonen med de meget vidtgående og restriktive beskyttelseshensyn, som er gældende i dette område.

Vi tager med ovenstående betragtninger IKKE stilling til, hvorvidt man skal eller ikke skal indvinde Moler i Erslev-området, men vi vil blot påpege, at der forefindes et ikke-kystnært alternativ.

Planloven/ Kystnærhedszonen/ Kommuneplan 2013-2025:

Det fremgår ikke umiddelbart af Miljøscreeningen, at hele Mosebjerg-buen med sin maximale højde over daglig vandstand på 52 m har en fra såvel land- som søsiden endog meget markant og synlig placering i landskabet. Dette gælder ikke mindst fra Thisted bredning og de modstående kyster på Thy-siden, hvorfra der er uhindret indblik til det højtliggende landskab, og fra hvilken vinkel man netop ser og oplever hele kyststrækningen fra Feggesund i øst til Vilsund i vest som en spektakulær enhed med de mange klinger, der fremstår som lyse flader pga indholdet af Moleret og de mange og langstrakte bakkedrag, hvoraf Salgjerhøj rejser sig til 89 meter over fjorden, mens Stærhøj og Mosebjerg når en højde på hhv. 57 og 52 meter.

I Mosebjergs nordvestlige del falder terrænet i et omfang, som sammenholdt med, at denne del af bakkelandskabet er karakteriseret ved parallelstillede bakkekamme og mellemliggende dalstrøg, indebærer, at indblikket i en evt. fremtidig råstofgrav vil være særdeles synligt fra vandsiden, og de modstående kyster. Der vil endvidere være en massiv og negativ påvirkning af de visuelle sammenhænge med det i nordlig og nordvestlig retning beliggende og umiddelbart tilgrænsende ca 35 ha store vådområde, Sundby Nørrekær, som ligger mellem de gamle Stenalderhavs-kystklinger og stranden – se tidligere afsnit.

Den stort set fraværende beplantning indebærer ydermere, at ændringer i såvel landskabskonturer ved selve gravningen som deponier af overjord i udtalt og påtrængende grad vil være synlige med negativ effekt på den samlede oplevelse af det kystnære landskab. Der vil i forhold til dette ikke være effektive afværgeforanstaltninger. Bl.a. er det i konklusionerne i NIRAS rapport 09, Landskabskarakteranalyse, præciseret, at skovrejsning i området er uønsket.

Mosebjerg er udlagt som graveområde helt tilbage i 1985 og videreført med denne status i alt væsentligt uændret i Viborg Amts Regionplan 2005 samt Region Nordjyllands Råstofplaner 2008 og 2012.

Mosebjerg er således aldrig vurderet ud fra de restriktive beskyttelseshensyn og bestemmelser, som formuleres i og fremgår af Kystnærhedszone-princippet fra 1994, og som præciseres i Planloven.

Morsø Kommune har i 2009 med bistand fra konsulentfirmaet NIRAS ladet udføre en landskabskarakteranalyse for området. Konklusionen var, at det bør friholdes for yderligere råstofindvinding, og at man ikke bør udstede nye gravetilladelser.

Hele Mosebjerg er beliggende i Kystnærhedszonen.

En mindre del ligger i Strandbeskyttelseszonen. Den resterende del ligger i Beskyttelseszonen, Zone 2 i Kommuneplan 2013-2025 for Morsø Kommune, hvor der – jf. hoslagte – er foretaget en yderligere underopdeling af Planlægningszonen. Råstofindvinding er ikke undtaget fra de restriktive bestemmelser i Kommuneplanens retningslinje 27 vedr. Beskyttelseszonen, Zone 2.

Som ovenfor anført forekommer Råstoffet Moler i et andet, ikke kystnært område, i Erslev midt på øen Mors. Råstoffet er således ikke begrænset til kun at forefindes i disse landskabeligt sårbare kystnære områder.

Og der er for Molerets vedkommende ikke tale om noget samfundsvitalt råstof som sand, sten, grus, rødder, kridt og kalk. Der foreligger således efter vor opfattelse ikke så tungtvejende samfundsmæssige interesser og hensyn, at de berettiger til, at man ud fra en samlet afvejning efter Råstoflovens §3 kan tilsidesætte de vidtgående beskyttelseshensyn, som er gældende iht. Planlovens bestemmelser vedr. planlægning i Kystnærhedszonen. Og Mosebjerg's nuværende status som råstofgraveområde er i direkte konflikt med Kommuneplanens retningslinie 27:

"I beskyttelseszonen kan kun etableres byggeri og anlæg eller foretages indgreb eller ændringer i arealanvendelsen, såfremt dette kan ske uden at påvirke de landskabelige karakteristika, udsigterne og de visuelle sammenhænge, som præger denne del af landskabet"

Offentlighedens adgangsforhold/ Friluftsliv/ Rekreative interesser:

Indvinding af råstoffet Moler i den målestok og på den måde, Molerindustrien ønsker, vil i udstrakt grad forringe offentlighedens adgang til Kysten, idet adgangsvejene fra baglandet over bakkedragene til kysten bortgraves og erstattes af kratere i op til 30 meters dybde og flere hundrede meters bredde i en længde af 1250 meter. En allerede etableret og afmærket vandresti i områdets nordøstlige hjørne vil blive negativt berørt. Den grusede markvej mellem Sundby Kirke og Skolebakken No 57, som videreføres via en græsklædt sti til Sundby Nørrekær og Fjorden vil blive bortgravet i hele indvindingsområdets bredde på 550 meter.

Herved vil den eneste adgangsvej gennem og over "Mosebjerg" til Fjorden blive fjernet og Offentlighedens adgangsforhold til kysten fra kystbaglandet vil derved ikke blot forringes – men reelt mistes. Der er på grund af de geografiske forhold ikke nogen realistisk mulighed for at etablere noget brugbart alternativ.

Infrastruktur/ trafik:

Transporten af moleret fra indvindingsområdet til forarbejdningen på fabriksanlægget på Skarrehage over en afstand af ca 30 km indebærer overordentligt store og vidtrækkende problemer.

Der er tale om hyppig, belastende og meget tung trafik af lastvogne med kærre, hvor den samlede vægt er 30 ton moler tillagt vægten af selve lastvognen og kærren. Den planlægges afviklet på et vejnet, som mellem "Mosebjerg" og Nordmorsvej er spinkelt, dårligt vedligeholdt, har ringe bæreevne, beskeden bredde af kørebanen, over lange stræk er karakteriseret ved store stigninger, dårlige oversigtsforhold og trafikfarlige langsomme igangsætninger af lastvognstogene i T-kryds ved bakketoppe.

Der er tale om veje, som ingenlunde er dimensioneret til denne tunge trafik, hvad angår hverken bredde eller bæreevne. Vejunderlaget er i hovedparten af forløbene ler, som, når det er vådt giver efter for tryk, og som i tørre perioder trækker sig og giver revner og sprækkedannelser. Under sådanne forhold kræves der en endog særdeles kraftig befæstning af vejene, for at de skal kunne bære den tunge trafik. I modsat fald vil de efter selv kort tids brug blive ødelagte og ufremkommelige.

Ingen af området mulige transportveje har i tilnærmelsesvis grad denne bæreevne, hvorfor en udbygning og forstærkning vil være en overmåde omfattende og bekostelig proces, som alene i anlæg vil indebære 2-cifrede millioninvesteringer, som vil belaste samfundsøkonomien.

De smalle veje er i langt hovedparten af deres forløb med en bredde, som ikke tillader køretøjer at passere hinanden. I nuværende stand er det over lange strækninger endog svært for blot to personvogne at passere hinanden. Hvor det ene køretøj er et landbrugsredskab eller en lastvogn, skal det ene køretøj oftest

ud i rabatten for at muliggøre forbikøring. Og 2 store køretøjer kan ikke passere hinanden. Hertil skal føjes, at dette vejnet i forvejen i betydeligt omfang benyttes af store og tunge landbrugskøretøjer såsom traktorer m. påhængte lad- eller gyllevogne, tunge og brede markredskaber, mejetærskere og lignende. Den til en evt. molerindvinding i "Mosebjerget" knyttede lastvognstrafik vil således være en barriere i forhold til anden erhvervsmæssig foretagsomhed i området, og den vil have en markant, negativ kumulativ effekt på den samlede belastning af det spinkle og sårbare vejnet – det være sig henset til såvel selve afviklingen af trafikken som belastningen af vejenes bæreevne.

Der vil derfor være et umiddelbart og påtrængende behov for enten udvidelser af kørebanen eller anlæg af talrige vigespor for at muliggøre en blot tilnærmelsesvist normal afvikling af trafikken. Også dette vil indebære særdeles kostbare investeringer.

Trafiksikkerheden vil pga den beskrevne stand af vejene og den tunge lastvognstrafik på arbejdsdage blive negativt påvirket i alvorlig grad. Det gælder såvel den motoriserede trafik som – og i særdeleshed – den "bløde" (cyklister og fodgængere). Særligt gør dette forhold sig gældende ved transport gennem såvel Bjergby som Sundby. Det er endvidere problematisk set i relation til det forhold, at alle de mulige transportveje berører "Margeritruet", "Solrute" mv, i tilknytning til hvilke der er en betydelig færdsel af netop bløde trafikanter.

Det fremgår klart, at eneste virkemiddel til at tvinge den tunge molertransport væk fra bestemte vejstræk er regulering iht. færdselsloven. En sådan regulering vil i så fald samtidigt være til stor gene for øvrig tung trafik som kørsel med landbrugsmaskiner, levering af grovvarer til og transport af produkter fra landbrugene, levering af varer til andre virksomheder i området, leverancer af tungere gods og fyringsolie til private husstande samt busstrafikken. Uanset hvilken transportvej, der måtte vælges, vil de deraf afledte trafikreguleringer påføre lokalsamfundene meget store udgifter såvel som ulemper og umiddelbare gener, som det vil være reelt umuligt at afbøde.

Det er derfor vores opfattelse, at indvinding af moler i "Mosebjerget" umiddelbart vil give anledning til et påtrængende og vidtrækkende samfundsmæssigt problem, på hvilket der ikke kan findes nogen tilnærmelsesvist forsvarlig eller tilfredsstillende løsning, hvor man på én og samme gang tager behørig og tilstrækkelige hensyn til såvel trafiksikkerhed som økonomisk ansvarlighed.

Sammenfatning:

Det er på baggrund af de forhold, som er berørt i ovenstående, derfor Foreningens opfattelse, at "Mosebjerget" bør udtages af Region Nordjyllands Råstofplan som graveområde, idet en indvinding af Moler i "Mosebjerget" vil være forbundet med meget vidtrækkende og negative konsekvenser henset til:

- ***Konflikt med Planlov og Kommuneplan 2013-2025***
- ***Uopretteligt tab af Natur- og Landskabelige værdier i national bevaringsværdig klasse.***
- ***Foringelse af Offentlighedens adgangsforhold til Kysten og tab af rekreative muligheder.***
- ***Samfundsmæssig Økonomisk- og infrastrukturel belastning.***

Ud fra en samlet afvejning af de hensyn, som specificeres i Råstoflovens §3, er det således vores vurdering, at de negative konsekvenser af en Råstofindvinding overvejer de positive, hvorfor der ikke i

Råstofplanen bør være mulighed for at indvinde Moler i "Mosebjerg", og at man i stedet understøtter bestræbelser på at pleje, udvikle og formidle denne del af det Kystnære landskab på Nordmors til varig gavn for Samfundet og Offentligheden.

Bestyrelsen

Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj

www.mosebjerg-stærhøj.dk

Trine Høgh

Hans V. Glysing Jensen

Kristian Høgh

Inger Saaby

Ole Johansen

Jutta Bjerre

Jørgen Saaby

Bilag:

Morsø Kommuneplan/ Kystnærhedszonen/ Retningslinie 27

Mors 07.05.2016

Region Nordjylland
Regional udvikling
Niels Bohs Vej 30
9220 Aalborg Øst

/Råstoffer

An.:

Høringssvar

/ Forslag til Råstofplan 2016.

Region Nordjylland har sendt forslag til Råstofplan 2016 i offentlig høring.
I forslaget udtages "Mosebjerg" og "Stærhøj Vest" af Råstofplanens råstofgraveområder.

Udtagningen er baseret på sagligt og fagligt begrundede forhold, som relaterer sig til områdernes placering i Kystnærhedszonen, områdernes store og særegne naturmæssige, landskabelige og geologiske værdier, samt deres udtalte sårbarhed overfor molergravning, som vil medføre omfattende, vidtrækkende og uoprettelige skader, i og med der reelt er tale om, at man bortgraver hele det højt beliggende kystforland.

Dertil skal lægges de negative konsekvenser, råstofindvindingen vil have for de særlige visuelle sammenhænge, som dominerer udsigten fra Sundby Kirke mod nord, hvor "Mosebjerg" med sin høje og meget markante landskabelige fremtoning med de karakteristiske bløde og ubrudte bakkekanturer i en maksimal højde af 52 meter over daglig vandstand og sin beliggenhed mellem Kirken og Limfjorden i særlig grad gør det sårbart overfor en råstofindvinding, et forhold der i detaljeret form beskrives i et statsligt høringssvar udfærdiget af Ålborg Stift ifm. 1. offentlighedsfase primo 2015.

I 30 år har Rapporten "Molerindvinding på Mors" fra 1985 været lagt til grund for den del af Råstofforvaltningen, der relaterer sig til indvindingen af Moler.

Allerede i udgangspunktet var grundlaget for rapportens konklusioner angribelige af den grund, at interesseafvejningen ikke i tilstrækkelig grad var velafbalanceret men i særlig grad tilgodeså Molerindustriens interesser, hvilket skal ses på den baggrund, at i alle de under-grupper og under-udvalg, hvor man i forarbejderne lagde grundlaget for Rapportens hovedkonklusioner, var gruppernes sammensætning således, at Molerindustriens støtter var talmæssigt overrepræsenteret og dermed styrkemæssigt overlegne. Den eneste reelle interessemodpart, Danmarks Naturfredningsforening, blev konsekvent nægtet deltagelse i arbejdsgruppen og således aktivt holdt udenfor enhver form indflydelse på forløbet og resultatet.

Arbejdsgruppens hovedkonklusioner var så vidtgående i henseende til imødekomme af Molerindustriens interesser, at man overskred grænserne for, hvad der var lovhjælp til. Der var i realiteten tale om, at man tilsidesatte Råstofloven ved i hovedkonklusionerne at forsøge at omgå Råstoflovens bestemmelser om den tidsbegrænsning af de anmeldte rettigheder, som ved ændring af Råstofloven af 08.06.1977 havde den konsekvens, at de anmeldte rettigheder udløb i 2003. Dette indebar, at man i 1985 ikke havde nogen som

helst forudsætning for at kende det lovgrundlag, der ville være gældende efter 2003. Uagtet dette ”gav man Molerindustrien en ret” til at indvinde Moler i nærmere afgrænsede områder over en tidshorisont på op mod et halvt århundrede.

Offentlige myndigheder – såvel statslige som Amtskommunale og Kommunale – overskred derved i et ganske betydeligt omfang sine beføjelser ved at stille Molerindustrien noget i udsigt, der ikke var administrativ eller lovmæssig hjemmel til.

Efterfølgende efterlod man såvel den brede offentlighed som politikere med den fejlagtige opfattelse, at Rapportens hovedkonklusioner var indiskutable og havde karakter af et forvaltningsmæssigt vilkår, som var ufravigeligt. Sidstnævnte er udtrykt i forskellig sammenhæng – eksempelvis i følgende formulering i Morsø Kommunes sagsfremstilling på et tidspunkt, hvor Morsø Kommune havde forvaltningskompetencen i henseende til at sagsbehandle ansøgninger om indvindingstilladelse:

”på grund af området planlægningsmæssige status, som rækker helt tilbage til 1985, er man forpligtet til at meddele tilladelse til ansøgning om indvinding”.

Dette har haft den effekt, at offentligheden – fejlagtigt – er efterladt med den opfattelse, at der ikke har været noget at stille op, såfremt man måtte have en kritisk holdning til Molerindvindingen. Derved har man reelt lukket enhver offentlig debat om spørgsmålet, endnu inden den har kunnet tage sin begyndelse, og man har ligeledes i udtalt grad påvirket den politiske beslutningsproces ved uberettiget at have pålagt denne betydelige og vidtrækkende restriktioner ved med denne misinformation ikke at efterlade et beslutningsmæssigt råderum.

Samlet er der vurderet på den baggrund således tale om, at forløbet rummer væsentlige elementer af og i betydeligt omfang har været kendetegnet ved magtfordrejning, hvilket er et ganske alvorligt anliggende i et demokrati og et retssamfund.

Rapporten ”Molerindvinding på Mors” af 1985 er, som det umiddelbart fremgår af navnet, udelukkende en rapport og ikke nogen juridisk bindende aftale. En rapport, hvis tilblivelse og senere anvendelse i råstofforvaltningen og den beskrevne misinformation af offentligheden og politikere, ydermere på væsentlige punkter har en problematisk karakter, således som det fremgår af ovenstående.

Region Nordjylland har naturligvis ikke noget medansvar for det forløb, som beskrives ovenfor. Tværtimod har Regionen et ansvar for i sin råstofforvaltning at anlægge en vurdering, som er baseret på det lovgrundlag og de regler og forordninger, som er gældende i 2016, hvilket afspejler sig i det foreliggende forslag til Råstofplan 2016, hvori ”Mosebjerget” og ”Stærhøj Vest” foreslåes udtaget af råstofgraveområdet.

I det perspektiv og vurderet på den baggrund er Molerindustriens og dens støtters påstande om aftalebrud således åbenbart rodløse.

Tværtimod opfylder den Regionale Råstofforvaltning sine forpligtelser ved at lægge afstand til og tage et opgør med en 30 år varende fastlåst forvaltningspraksis, som allerede i udgangspunktet var i strid med gældende love, og som efterfølgende i tiltagende grad har været utidssvarende, idet den ikke i behørig grad har medtaget de helt afgørende ændringer i lovgrundlaget, som bl.a. og i særlig grad er en konsekvens af

ændringen af Planloven i 1994 med vedtagelsen af Kystnærhedszoneprincippet, ændringen af Strandbeskyttelseszonen fra 100 til 300 meter i 1999 og de vidtgående ændringer af Råstofloven i 2003, hvor særligt "de anmeldte rettigheder" mistede den særstatus, de havde haft i tidsrummet mellem 1972 og 2003, hvilket indebar en ganske anderledes retsstilling.

"De anmeldte rettigheder" har i alle sagsfremstillinger siden vedtagelsen af den første råstoflov i juni 1972 haft en fremtrædende placering.

Dels har der fejlagtigt været fremsat påstande om, at når der var tale om anmeldte rettigheder, var man "forpligtet" til at meddele tilladelse til ansøgning om indvinding af det pågældende råstof i områder, som var omfattet en sådan "anmeldt rettighed".

Og dels har oplysning om, at et evt. afslag på indvindingstilladelse i områder, som var omfattet en sådan "anmeldt rettighed", ville medføre, at der fra rettighedsindehaveren måtte imødeses rejst krav om millionstore erstatninger, fremstået som en trussel overfor såvel den brede offentlighed som de politikere, der skulle træffe beslutning om at give eller afslå tilladelse til indvinding.

Fra såvel Amtslig som Kommunal forvaltning har man imidlertid i vid udstrækning undladt at gøre offentligheden og politikerne opmærksom på, at et afslag kunne være begrundet i så tungtvejende og kvalificerede samfundshensyn, at afslaget ikke ville kunne danne grundlag for krav om erstatning fra rettighedsindehaveren.

For "Mosebjerg" `s vedkommende fremgår det af foreliggende sagsakter, at Viborg Amts godkendelse af rettigheder anmeldt efter bestemmelserne i 1972-loven vedr. Matr. Nr. 3d og 13g, begge Sundby By, Sundby, var betinget af, at rettighedsindehaveren skulle opfylde en række specifikke vilkår. Dette fremgår explicit af skrivelse fra Viborg Amt til rettighedsindehaver dateret 07.04.1976. Disse vilkår er imidlertid aldrig opfyldte. Uagtet dette forlængede Viborg Amt i 2003 efter ansøgning fra rettighedsindehaver disse rettigheder for yderligere en 25 årig tidsperiode. Det fremgår af foreliggende sagsakter, at såvel rettighedsindehaver som Viborg Amt ifm. det sagsforløb, der relaterer sig til forlængelsen i 2003, begge havde kendskab til det forhold, at de opstillede vilkår for den oprindelige godkendelse af anmeldelsen af rettighederne ikke var opfyldte, hvilket alene dokumenteres ved det forhold, at der i meddelelsen af forlængelsen direkte henvises til de skrivelser af 07.04.1976, hvoraf vilkårene fremgår. Hverken rettighedsindehaver eller Viborg Amt kan således gøre gældende, at de har handlet i god tro, når de henholdsvis ansøgte om og godkendte forlængelsen af de anmeldte rettigheder. Begge – såvel rettighedsindehaver som administrativ myndighed - har været vidende om, at vilkårene for godkendelsen ikke var opfyldte. Der er således grundlag for at fremsætte den påstand, at der har været tale om en bevidst tilsidesættelse af et forvaltningsretligt regelsæt.

På den baggrund er der således – med mindre rettighedsindehaver kan dokumentere andet – tale om, at de "anmeldte rettigheder" i Mosebjerg ikke opfylder betingelserne for at have denne retlige status.

Dette indebærer, at Molerindustrien ikke har noget grundlag for at fremsætte krav om økonomisk erstatning fsa. de matrikler, hvor der er tinglyst "anmeldte rettigheder", i tilfælde af, at "Mosebjerg" udtages af Råstofplanens graveområder, såfremt udtagningen er begrundet i saglige forhold.

På samme vis og med samme begrundelse kan Molerindustrien ikke heller med henvisning til, at rettighederne i "Mosebjerg" for en mindre dels vedkommende er "anmeldte", fremsætte krav om erstatningsarealer til molerindvinding, såfremt "Mosebjerg" udtages af graveområdet.

Derimod kan firmaet Damolin under disse forudsætninger fremsætte krav om erstatning mod firmaet Skamol for at have solgt og overdraget rettigheder under falske forudsætninger. Men dette er det offentlige uvedkommende...

Sammenfatning:

"Mosebjerg" og "Stærhøj Vest" er områder af stor naturmæssig, landskabelig, geologisk og rekreativ værdi. Et sårbart og kystnært landskab i national bevaringsværdig klasse. Der udfoldes i projekt "Fremtidens Landskab på Nordmors" store bestræbelser på at pleje, udvikle og formidle disse værdier som delelementer af det store sammenhængende landskab, der strækker sig fra Vilsund i Vest, langs hele nordkysten til Feggesund og videre til Ejerslev og Dråby vig, idet der arbejdes hen imod, at "Molerbakkerne på Nordmors" kan opnå status som enten "Nationalpark Nordmors" eller "Geopark Nordmors", der i en udtalt synergieffekt med "Nationalpark Thy" vil kunne fremstå med et meget stærkt stedbundet potentiale for såvel bosætning som en positiv og bæredygtig udvikling af området, hvilket yderligere vil indebære et perspektiv med gode betingelser for vækst og nye arbejdspladser.

Moler er ikke noget vigtigt eller samfundsvitalt råstof.

Dette skal sammenholdes med det forhold, at en omfattende indvinding af Moler i området "Mosebjerg" og "Stærhøj Vest" vil være en umiddelbar trussel mod det positive fremtidsperspektiv, som beskrives ovenfor. De negative konsekvenser af en indvinding af Moleret er derfor vidtrækkende og uoprettelige, og de står i et udtalt misforhold til den begrænsede samfundsmæssige nytteværdi, der knyttes til indvinding af Moleret.

En udtagning af "Mosebjerg" og "Stærhøj Vest" af Råstofplanens graveområder er ikke noget aftalebrud. Og en udtagning af områderne af Råstofplanens graveområder kan ikke danne grundlag for et krav om hverken økonomisk erstatning eller krav om anvisning af et erstatningsareal til indvinding af Moler.

Sammenfatningsvist skal Foreningen derfor udtrykke stor anerkendelse af, at Region Nordjylland i sit forslag til Råstofplan 2016 udtager "Mosebjerg" og "Stærhøj Vest" af graveområdet. Derved tages et opgør med 30 års fastlåst råstofforvaltning, som har været kendetegnet ved og præget af udstrakt misinformation, falske forudsætninger og elementer af magtfordrejning, og hvor en meget vidtgående politisk styring på afgørende punkter har tilsidesat faglige og saglige hensyn.

Ved denne beslutning skaber Region Nordjylland et grundlag og et stærkt udgangspunkt for en positiv og visionær udvikling i området baseret på en bæredygtig benyttelse af dettes meget store landskabelige, geologiske og kulturhistoriske stedbundne potentialer som et reelt og positivt alternativ til en indvinding af Moler, som vil have vidtrækkende og uoprettelige negative konsekvenser.

Bestyrelsen

Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

www.mosebjerg-stærhøj.dk

Trine Høgh

Hans V. Glysing Jensen

Kristian Høgh

Inger Saaby

Ole Johansen

Jutta Bjerre

Jørgen Saaby

MORSØ KOMMUNE
NATUR OG MILJØ
JERNBANEVEJ 7, 7900 NYKØBING MORS
SEND E-MAIL
TLF. 99 70 70 00

Under Retningslinje 1 (Byudvikling) er peget på nogle områder, hvor byvækst kan ske inden for kystnærhedsafgrænsningen.

Under Retningslinje 14 (Turisme og ferieliv) er desuden peget på områder, hvor der kan etableres nye ferie- og fritidsanlæg inden for kystnærhedsafgrænsningen.

Udlæg af nye byvækstområder eller arealer til større ferie- eller fritidsanlæg kan kun ske på baggrund af et forudgående tillæg til kommuneplanen.

Udlæg af nye graveområder i kystlandskaberne forudsætter altid en forudgående reservation i kommuneplanen. Det er tillige en betingelse, at tilsvarende råstoffer ikke kan findes uden for kystlandskaberne inden for en rimelig transportafstand. Læs mere om råstoffer og se [Råstofplanen her](#).

Konkrete tilladelser til byggeri, anlæg m.v. må ifølge [planlovens § 35, stk. 3](#) kun meddeles, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser.

Kystbaglandet

Disse områder omfatter almindelige landbrugslandskaber, der reelt ikke tilhører de kystvendte landskaber, men som ligger inden for planlovens kystnærhedszone.

Efter Kommunalbestyrelsens opfattelse burde disse arealer udgå af kystnærhedszonen.

[Tilbage til toppen](#)

+

-

Der er udlagt enkelte råstofgraveområder i strandzonen, som kan udnyttes som forudsat. Se på kortet under Forholdet til Råstofplanen.

Beskyttelseszonen

Beskyttelseszonen består af kystforlandet, som er den del af kystlandskabet, hvorfra der er visuel sammenhæng med den tilstødende vandflade, samtidig med at terrænhældningen overordnet er rettet imod kysten. Kystforlandet er afgrænset i forbindelse med en grundig registrering af landskabet på Mors, som kommunen har gennemført i løbet af 2008. Registreringen er foretaget på baggrund af landskabskaraktermetoden, som kan læses under afsnittet Landskab.

Landskabet i kystforlandet er overvejende åbent og rummer for størstedelen særlige visuelle oplevelsesmuligheder, som knytter sig til vandet og udsigterne til de modstående kyster samt særlige landskaber som f.eks. strandenge bag oddedannelser, tidligere fjordarme og gamle kystskrænter.

Åbenheden og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder i landskabet gør det sårbart overfor ændringer, der vil påvirke landskabsoplevelsen, ligesom det er sårbart overfor ændringer på nærtliggende modstående kyster.

Indgreb som eksempelvis etablering af byggerier, anlæg eller skovrejsning skal tilpasses de landskabelige forhold, således at de landskabelige karakteristika, udsigterne og de visuelle sammenhænge, som præger denne del af landskabet, ikke påvirkes.

Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på, at landskabet set fra de nærtliggende modstående kyster kan påvirkes ved større indgreb eller ændringer i arealanvendelsen i kystforlandet på Mors.

Planlægningszonen

Denne zone dækker størstedelen af kystnærhedszonen og består hovedsageligt af landbrugsland.

I planlægningszonen kan der planlægges for byggerier og anlægsarbejder, som er afhængige af en kystnær beliggenhed, eller som er nødvendige for en fornuftig udnyttelse af allerede foretagne samfundsmæssige investeringer. F.eks. kan der være behov for afrunding af nogle af de byer, som ligger i kystlandskabet. Udgangspunktet er, at byerne ikke skal udvikles langs kysterne, men ind i landet, bag den eksisterende bebyggelse.

Funktionelle begrundelser kan f.eks. være behov for søtransport eller store mængder af indpumpet vand.

Planlægningsmæssige begrundelser kan være, at der ikke er andre muligheder, eller hensynet til at udnytte allerede foretagne samfundsmæssige investeringer i f.eks. infrastruktur.

Zonering af kystlandskaberne

Det er Kommunalbestyrelsens opfattelse, at kystlandskabernes sårbarhed over for indgreb varierer. Det gør behovet for beskyttelse også.

Kystlandskaberne er derfor opdelt i 4 zoner: Strandzonen, beskyttelseszonen, planlægningszonen og kystbaglandet. Inddelingen fremgår af kortet til højre.

Baggrunden for inddelingen uddybes i det følgende.

Strandzonen

Strandzonen omfatter de mest værdifulde og sårbare dele af kystlandskaberne og samtidigt de mest værdifulde for offentligheden.

Strandzonen består af de arealer, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens strandbeskyttelses- og klitfredningsbestemmelser og er - som udgangspunkt - en forbudszone, der skal friholdes for ethvert indgreb, som ikke forbedrer oplevelses- eller naturværdien eller adgangsforholdene til kysten.

På arealer inden for strandbeskyttelseslinjen og på klitfredede arealer må der i henhold til naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 15 ikke foretages tilstandsændringer. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt af Miljøministeren og bliver administreret restriktivt af Naturstyrelsen. Se naturbeskyttelsesloven [her](#).

Det er Kommunalbestyrelsens opfattelse, at der ikke ved kystsikringsarbejder bør gribes ind i de naturlige processer, som nogle steder nedbryder kysterne og andre steder danner nyt land, medmindre der står store samfundsmæssige værdier på spil, som f.eks. at sikre de kystnære dele af byerne i kommunen mod oversvømmelse. Etablering, renovering eller genopretning af kystbeskyttelse kræver en forudgående tilladelse af Kystdirektoratet.

Redegørelse

De kystnære landskaber er en begrænset ressource med en stor herlighedsværdi. Der er derfor store økonomiske interesser i at udnytte disse landskaber til både bolig- og erhvervsbyggeri - især i omegnen af Nykøbing.

Kystlandskaberne har imidlertid også stor almen værdi - for turisme, friluftsliv og rekreation, og som naturtype. Det taler for, at kysterne friholdes for byggeri, og at adgangen til dem forbedres.

Det er Kommunalbestyrelsens strategi, at disse hensyn så vidt muligt skal forenes.

Kommuneplanens retningslinjer tager derfor udgangspunkt i, at de specielle landskabelige og rekreative værdier i kystlandskabet skal beskyttes, men den udelukker ikke, at der på baggrund af en kommunal planlægning, hvori almenhedens interesser er tilgodeset, kan placeres visse byggerier og anlæg i kystzonen.

Som et element i strategien ønsker Kommunalbestyrelsen, at der i kommuneplanlægningen udvises en særlig tilbageholdenhed med arealforbruget til byudvikling i kystzonen, og det skal i forbindelse med alt byggeri og anlæg sikres, at indgrebet kommer flest muligt til gode.

Kommunalbestyrelsen ønsker en udvikling af byerne i kystnærhedszonen, hvor de vigtigste kystlandskaber i strandzonen og beskyttelseszonen friholdes til glæde for almenheden, hvor der tænkes i fornyelse og omdannelse af eksisterende byområder, og hvor arealforbruget til nybyggeri begrænses og placeres i de mindre vigtige landskaber. Se et kort [over den fremtidige anvendelse af kystzonen](#).

Det er også et element i Kommunalbestyrelsens strategi, at offentlighedens adgang til kysterne, opholds- og oplevelsesmuligheder forbedres til gavn for lokalbefolkningen, friluftslivet og kystturismen.

Friholdes for bebyggelse

Udgangspunktet er, at den kystnærhedszone, som er fastlagt i Planloven, skal friholdes for byggeri og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed.

Der må kun inddrages nye arealer i byzone og planlægges for arealer i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering.

2. Planlovens bestemmelser om planlægning i kystnærhedszonen gælder i hele kystnærhedszonen, uanset at denne zone er underinddelt i 4 zoner (områdetyper). se retningslinje 4 og 5.

3. Kystlandskaberne skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg, der ikke planlægningsmæssigt eller funktionelt er afhængigt af en kystnær beliggenhed.

4. Kystlandskaberne opdeles i 4 områdetyper - strandzonen, beskyttelseszonen, planlægningszonen og kystbaglandet - som vist på kortet. Strandzonen er en forbudszone, mens de øvrige samlet udgør planlægningszonen i overensstemmelse med planloven.

Strandzonen skal friholdes for byggeri, anlæg og andre indgreb. Indgreb kan dog finde sted, hvis formålet er at forbedre naturkvaliteten eller offentlighedens adgang til kysten. Helt undtagelsesvist kan hensynet til udnyttelsen af eksisterende anlæg, bebyggelse eller råstofgrave dog betinge indgreb. Kystsikring må kun foretages, såfremt det sker for at sikre væsentlige samfundsmæssige interesser.

I beskyttelseszonen kan kun etableres byggeri og anlæg eller foretages indgreb eller ændringer i arealanvendelsen, såfremt dette kan ske uden at påvirke de landskabelige karakteristika, udsigterne og de visuelle sammenhænge, som præger denne del af landskabet.

I planlægningszonen kan planlægges for byggeri og større tekniske anlæg, der er afhængigt af en kystnær lokalisering eller nødvendigt for at udnytte allerede foretagne samfundsmæssige investeringer. Inddragelse af nye arealer i byzone kan kun ske i de udlagte byvækstområder. Der kan meddeles konkrete tilladelser til byggeri og anlæg, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til nationale og regionale interesser. Planlægning og forvaltning bør inddrage hensynet til Retningslinje 19 Værdifulde kulturmiljøer, Retningslinje 22 Natur, Retningslinje 25 Landskab, og Retningslinje 26 Geologi og råstoffer.

I kystbaglandet kan byggeri og anlæg tillades efter de almindelige retningslinier for det åbne land, jfr. Retningslinje 3 Bebyggelse i landområdet.

5. Ved opførelse af nybyggeri/erstatningsbyggeri i kystzonen, skal byggeriets placering vurderes i forhold til risikoen for oversvømmelse eller erosion fra fjorden.

Natur og landskab

Natur

Pleje af naturen

Lavbundsarealer og potentielle vådområder

Landskab

Geologi og råstoffer

Kystnærhedszonen

Nye skove

Jordbrug

Klima

Miljø og teknik

Kystnærhedszonen

Det er Kommunalbestyrelsens mål

at beskytte og forbedre kystlandskabernes natur- og landskabsværdier samt at forbedre offentlighedens adgang til kysterne.

Retningslinje - RL27

1. Kystnærhedszonen, som er fastlagt i planloven, er en ca. 3 km bred zone, som dækker alle kommunens kystlandskaber og omfatter de arealer, der er vist på kortet.

MORSØ KOMMUNE

KOMMUNEPLAN 2013 - 2025

MENU

[Hovedstruktur og Retningslinjer](#)

[Skoler og dagtilbud](#)

[Velfærd](#)

[Byer og bebyggelse](#)

[Detailhandel](#)

[Trafik](#)

[Erhverv og turisme](#)

[Kultur og fritid](#)

[Kulturhistorie](#)

loven. Det betyder, at der skal tages hensyn til kirkernes fremtoning i det omgivende landskab, selv om det ikke her status som kulturmiljøområde.

Landskabet nord for Sundby kirke er helt åbent med udsigter over Limfjorden. Ifølge kommuneplanen er skovrejsning uønsket i området. Dermed kan der ikke plantes væsentlig afskærmende beplantning, der kunne afhjælpe virkningerne af indvindingerne. Et sådant indgreb ville også i sig selv ødelægge sammenhængen mellem kultur og landskab.

Det fremgår af screeningen, at indvinding i forhold til retningslinjen om landskabelige beskyttelsesområder egentlig er i modstrid med Morsø Kommuneplan. Ved en diametralt modsat rettet undtagelse, omfatter retningslinjen dog ikke indvindingsområder, der er udlagt i råstofplan. Stiftet finder det uforståeligt, at der kan optræde så modsatrettede planforhold.

Aalborg Stift skal på baggrund af ovenstående anmode Region Nordjylland om at området til molerindvinding ved Mosebjerg udtages af råstofplanen.

Øvrige indvindingsområder

Ligeledes kan Aalborg Stift oplyse, at stiftet i det videre arbejde med råstofplanen vil have særlig opmærksomhed rette mod beskyttelsen af kirkerne i:

- Mygdal - graveområde nordøst for kirken
- Sejlstrup - graveområde nordøst for kirken
- Jetsmark - graveområde vest for kirken
- Gøttrup - graveområde nord for kirken
- Klim - graveområde øst for kirken
- Ejerslev - graveområde øst for kirken
- Oudrup i Vesthimmerland - graveområde vest for kirke

Med venlig hilsen

På stiftets vegne

Marie Johansen
Stiftsfuldmægtig

Region Nordjylland
(e-mail)

Fremsendelse af idéer og forslag til Råstofplan 2016

Aalborg Stift har modtaget redegørelsen om revision om Råstofplan 2012, som led i forarbejdet til en eventuel Råstofplan 2016 for Region Nordjylland. Region Nordjylland oplyser, at det er vigtigt at få afklaret, hvorvidt der er udlagt tilstrækkeligt med graveområder og om disse indeholder tilstrækkelige mængder i de kvaliteter, der er behov for.

I forbindelse med behandling af planen, har Aalborg Stift valgt at fremsende materialet til stiftets kirkegårds konsulent, men anmodning om en vurdering af, hvilken betydning de udlagte graveområder har for kirkerne i Aalborg Stift. Kirkegårds konsulentens udtalelse er vedhæftet dette brev.

Aalborg Stift har bemærket, at det i oplæg til debat om Råstofplan 2016 fremhæves, at der skal tages hensyn til natur- og rekreative samt miljømæssige interesser.

Hertil bemærkes det, at der ifølge råstoflovens § 3 også skal foretages afvejning i forhold til arkæologiske interesser og til bevarelsen af landskabelige værdier. Kirkerne hører ind under de arkæologiske interesser, ligesom kirkerne har væsentlig tilknytning til landskabet.

Mosebjerg

I forbindelse med råstofplan 2012 har der været en del debat om området til moler indvinding ved Mosebjerg. Indvindingsområdet ligger ca. 450 meter nord for Sundby kirke. Arkæologi/kultur og landskab hænger uadskilleligt sammen i dette landskabsområde.

Middelalderkirkerne hører til Danmarks bedst bevarede arkæologiske kulturarv. Landskabet har spillet en afgørende rolle ved lokaliseringen af kirkerne. Sundby kirke er en kullet kirke, som har et tydeligt samspil med landskabet, ikke mindst mod nord over Mosebjerg og Limfjordslandskabet.

Der skal ikke megen forstyrrelse til for at ødelægge den beskedne kirkes samspil med limfjordslandskabet. Udførelsen af molerindvinding i Mosebjergområdet vil fuldstændigt ødelægge det unikke samspil mellem kultur og landskab.

Det fremgår af screeningen, at kirke ikke ligger i kulturmiljøområdet og at kirken ikke er fredet. Det er ganske vist. Men kirker har principielt samme status som fredede bygninger. Deres beskyttelse og administration er blot lagt under den kirkelige lovgivning i stedet for under bygningsfrednings-

Der gælder en yderligere generel beskyttelse af bilag IV-arter. Beskyttelsen er udformet som generelle forbud rettet mod "enhver", det vil fx sige grundejere og lodsejere, og herunder også råstofvindere, hvis aktiviteter kan påvirke bilag IV-arter. Forbuddene gælder:

- Alle former for forsætligt drab (artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1) eller forstyrrelse af bilag IV-arter med skadelig virkning for arten eller bestanden (naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 1 og jagt- og vildtforvaltningslovens § 7, stk. 1)
- Beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder (naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 2 og jagt- og vildtforvaltningslovens § 6a, stk. 1)
- Ødelæggelse af bilag IV-listede plantearter i alle livsstadier (artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 2).

Disse forbud betyder, at uanset at der i råstofplanen er indgået en vurdering af planens påvirkning på bilag IV-arters yngle- og rasteområder, så vil en råstofvinder også efterfølgende være ansvarlig for at overholde ovennævnte regler.

foretages en konkret vurdering, hvor potentialet for fremtidige naturgenopretningsprojekter vil indgå. Desuden må forventes et krav om udlægning af erstatningsarealer på 1,5 gang det areal der graves på, jf. skovloven.

Det vil dog som udgangspunkt ikke være muligt at udlægge råstofgraveområder, hvis den offentligt ejede skov er udlagt som Natura 2000, har forekomst af særligt beskyttede arter, har en lang skovkontinuitet, har særlige natur- eller kulturhistoriske interesser eller har stor friluftsmæssig værdi, selvom der er tale om en særlig råstofressource.

Kystnærhedszonen

Bevarelse af de åbne kyster som en væsentlig natur- og landskabsressource.

Grundvandsbeskyttelse

Drikkevands – og grundvandsforekomsterne skal beskyttes således tilstanden ikke forringes.

Indvinding af råstoffer må ikke være til hinder for opfyldelse af vandområdeplanens målsætninger i tilknyttede vandløb, søer, kystvande og terrestriske økosystemer, som er direkte afhængige af grundvandsforekomsten.

Det er væsentligt for den målrettede beskyttelse af grundvandet, at råstofplanlægningen tager højde for udpegningerne af områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD, nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og indsatsområder (IO). Beskyttelse af drikkevandsinteresser inden for OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger kan opnås gennem vilkårsstillelse i forbindelse med behandling af de konkrete råstofindvindingsstilladelser herunder grave- og efterbehandlingsplanen, jf. råstoflovens § 10, stk. 1, nr. 1 og 3.

Internationale beskyttelsesområder

Der må ikke udlægges nye områder til råstofindvinding på land i internationale beskyttelsesområder. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde og efter ansøgning tillade en fravigelse fra forbuddet. Naturstyrelsens tilladelse er en forudsætning for, at der kan udlægges nye områder. Denne må derfor indhentes forud for offentliggørelse af forslag til råstofplanen.

Udlægning af graveområder i eller i nærheden af et Natura 2000-område forudsætter, at det pågældende Natura 2000-området ikke påvirkes væsentligt. Det skal således forudgående vurderes, at udlægning til råstofgravning ikke vil skade området eller udpegningsgrundlaget, jf. habitatbekendtgørelsens § 9, stk. 7. Denne vurdering skal fremgå af redegørelse til råstofplanen.

Beskyttelse af arter opført på habitatdirektivets bilag IV

Graveområder må ikke berøre arter opført på habitatbekendtgørelsens bilag 11 (de såkaldte "bilag IV-arter"), såfremt det kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a, eller hvis det kan ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b, i alle livsstadier. Vurderingen af dette skal fremgå af redegørelsen til råstofplanen.

Regionen kan under særlige omstændigheder og under iagttagelse af habitatbekendtgørelsens § 11, udlægge graveområder, til trods for at det berører de nævnte arter.

i overensstemmelse med vejledning om administration af transportkorridorerne i hovedstadsområdet³.

Råstofplanen i forhold til statslige planer for fremtidige anlæg

Råstofplanerne skal gennem dynamisk planlægning understøtte statslige planer for fremtidige infrastrukturanlæg, herunder vejanlæg og baneanlæg, og andre overordnede råstofforbrugende planer efter sektorlovgivningen. Dette indebærer både, at udlæg af graveområder skal tage hensyn til disse planers placering og omfang, og at det forventede råstofforbrug til realiseringen af disse planer skal indgå i behovsanalyserne, der lægges til grund for råstofplanerne.

Råstofplanerne i forhold til kommuneplanen

Det følger af råstoflovens § 5 a, stk. 5, at kommunalbestyrelsen i sin planlægning er bundet af råstofplanen. Dette indebærer, at en kommuneplan ikke må stride mod en råstofplan. Kommunalbestyrelsen kan således ikke planlægge en arealanvendelse, der strider mod råstofplanen. Planhierakiet betyder samtidig, at regionsrådet ikke vil være bundet af en kommuneplan.

3. Statslige interesser i forhold til råstofplanerne

Der skal forud for udpegningen af graveområder ske en afvejning af andre interesser, der følger af råstoflovens § 3. De statslige interesser i forhold til planlægning er i øvrigt beskrevet i Miljøministeriets statslige udmeldinger til kommuneplanlægningen, som udgives hvert 4. år.

Landskab

Bevarelse af værdifulde landskaber, herunder større sammenhængende landskaber.

Geologi

Sikring af nationale geologiske interesseområder og nationale (geologiske) kystlandskaber.

Kulturhistorie

Sikring af de kulturhistoriske enkeltelementer og værdifulde kulturmiljøer – både monumenterne og de mere ydmyge spor.

Naturbeskyttelse

Hensyntagen til særlige naturbeskyttelsesinteresser. Med særlige naturbeskyttelsesinteresser menes Natura2000-områder, generelt beskyttede naturområder efter naturbeskyttelsesloven, klitfredede områder og naturfredede områder, områder med koncentration af disse arealtyper samt områder med forekomst af særligt beskyttede arter, jf. artfredningsbekendtgørelsen og bilag IV-arter. Endvidere skal tages hensyn til økologiske forbindelser mellem naturområder.

Skove og friluftsliv

I forhold til offentligt ejede skove, skal der i råstofplanen tages betydelige hensyn til landskab, natur, kultur og friluftsliv. Der bør som udgangspunkt ikke udlægges råstofgrave i offentligt ejede skove.

Det kan dog komme på tale at udlægge et råstofgraveområde i offentligt ejet skov, hvis der er tale om en særlig og unik forekomst af råstoffer. I disse tilfælde skal der

³ Jf. Vejledning nr. 50 af 24. juni 2011.

ikke udnyttet inden for råstofplanens tidshorisont. Udsigten til frigivelse af disse områder til andre formål, der vil kunne forhindre en råstofudnyttelse, kan således være tidsmæssigt uafklaret.

Råstofinteresseområder skal sikre, at der ikke gennem anden planlægning eller ændret anvendelse sker udlæg til formål, der på sigt vil kunne forhindre en råstofudnyttelse. Et interesseområde kan udtages af råstofplanen, hvis der opnås enighed herom mellem regionsrådet og de implicerede parter, efter en afvejning mellem råstofinteressen og den ønskede arealanvendelse. Såfremt der fremsættes et sådant ønske om udlægning til et formål, der vil kunne forhindre en råstofudnyttelse, fx i forbindelse med kommuneplanlægningen i det åbne land, forventes det, at de respektive parter inden for rimelig tid fremskaffer det fornødne grundlag for en afvejning af interesserne, således at en afklaring kan finde sted.

Råstofplanens overordnede retningslinjer for råstofindvinding kan dog give mulighed for indvinding uden for de udlagte graveområder i særlige tilfælde. Der kan f.eks. være tale om rødbrændende ler, som er en begrænset ressource, eller kvartssand, kalk, kridt og sand/grus af særlig høj kvalitet til f.eks. betonproduktion, hvor det pågældende råstof forekommer i så begrænsede mængder, at det ikke kan berettige udlæg af egentlige graveområder og hvor det ikke vil være i afgørende modstrid med de øvrige interesser i det pågældende område.

I medfør af råstoflovens § 6a, stk. 8, kan der inden for en given planperiode arbejdes tillæg til råstofplanen, og dermed kan der udlægges yderligere områder, som kan understøtte offentlige infrastrukturprojekter. Tillæg til råstofplanen følger samme procedure som revision af råstofplanen, jf. råstoflovens § 6a, stk. 8, jf. stk. 1-7.

Forholdet til anden miljølovgivning, tidligere planer og VVM

Råstofplanen må ikke stride mod regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, miljømålsloven og lov om vandplanlægning, dvs. de statslige vandplaner, Natura 2000-planer, Natura 2000-skovplaner og handlingsplaner for realiseringen af disse planer, jf. råstoflovens § 5 a, stk. 3. Det indbefatter også enhver bestemmelse i en kommuneplan, som måtte være indsat på baggrund af et landsplandirektiv, jf. planlovens § 3. Det samme gælder også ældre bestemmelser, som er indsat i regionplaner i medfør af planlovens § 3, og som senere er overført til de nye kommuneplaner. Det samme gælder for kommuneplanretningslinjer, der er udarbejdet for projekter, hvor staten er bygherre med Naturstyrelsen eller Miljøstyrelsen som VVM-myndighed, jf. VVM-bekendtgørelsens § 11² f.eks. naturgenopretningsprojekter, føring af højspændings- eller gasledninger, vej- og jernbaneprojekter.

Råstofplanen i forhold til anden arealreservation

Råstofplanerne skal respektere eksisterende overordnede infrastrukturelle anlæg og som udgangspunkt arealreservationer til fremtidige overordnede infrastrukturelle anlæg såsom vindmøller, transmissionsledninger, veje og jernbaner vist i kommuneplanerne i medfør af sektorlove, projekterings- og anlægslove. Fastlagte transportkorridorer i hovedstadsområdet skal administreres

² Bekendtgørelse nr. 1184 af 06/11/2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning

2. Råstoflovens krav til råstofplanen

Tidshorisont

Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på *mindst* 12 år, jf. råstoflovens § 5 a, stk. 1. Såfremt det enkelte regionsråd skønner, at der er behov for en tidshorisont, der rækker udover 12 år, kan råstofplanen tage højde for en længere tidshorisont.

Det forventede behov for råstoffer

Råstofplanen skal indeholde en opgørelse af forventet behov for de væsentligste råstoffer. Behovet for råstoffer skal sættes i forhold til råstofressourcer i eksisterende grave (tilladelser) og udlagte graveområder i råstofplan 2016. Det skal fremgå af råstofplanen, hvordan råstofbehovet for den enkelte region skal dækkes ind, herunder om der indhentes råstoffer fra andre regioner eller fra søterritoriet.

Udlæg af graveområder, interesseområder og retningslinjer

Regionsrådet forestår råstofkortlægningen og råstofplanlægningen med udpegning af indvindingsområder og råstofinteresseområder på land, hvilket skal sikre, at råstofressourcerne så vidt muligt udnyttes, før de reserveres til andre formål. jf. råstoflovens § 5.

Råstofplanlægningen skal udføres på baggrund af råstofkortlægningen. Ved planlægningen skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet, en sikring af råstofressourcernes udnyttelse og erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse, vandforsyningsinteresser, naturbeskyttelse, landskabelige værdier, geologiske, videnskabelige samt jord- og skovbrugsmæssige interesser mv. efter den lovens § 3.

Råstofplanen skal på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen indeholde overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen, jf. råstoflovens § 5 a, stk. 2.

Råstofindvindingsområder (graveområder) er råstofholdige områder, hvor råstofinteresserne på baggrund af en afvejning af de interesser, der er nævnte i råstoflovens § 3, er prioriteret højt i forhold til andre interesser, og hvor indvinding må forventes koncentreret i planperioden.

Inden et område udlægges til graveområde, skal regionen som følge af det ovenstående undersøge de tilstedeværende interesser, som er nævnt i råstoflovens § 3, i en sådan grad, så den afvejning, der skal foretages mellem disse, kan foretages. Regionen skal udlægge råstofgraveområder i et sådan omfang, at råstofefterspørgslen i råstofplanens periode (12 år) kan tilgodeses.

Som altovervejende hovedregel skal råstofindvinding finde sted inden for de i råstofplanen udlagte graveområder.

Råstofinteresseområder er områder, hvori der er en eller anden grad af viden om en tilstedeværelse af råstoffer. Der er ikke krav om afvejning af interesser i forbindelse med denne udlægning af arealer. Råstofinteresseområder påregnes

Regionernes råstofplanlægning på land

Råstofplan 2016

I henhold til råstoflovens § 5 påhviler det regionsrådet at udarbejde en råstofplan, som skal gennemgås ved 4. år jf. råstoflovens § 6 a, stk. 7¹. I 2016 skal den næste råstofplan være udarbejdet af regionsrådet. I den forbindelse har Miljøministeriet udarbejdet nærværende notat, hvori en række forhold af betydning for denne proces beskrives. Notatet beskriver således på et overordnet niveau de forskellige myndigheders kompetencer inden for råstofområdet (afsnit 1), råstoflovens krav til råstofplanen (afsnit 2) samt de statslige mål og interesser i råstofplanlægningen (afsnit 3).

1. Myndighedsfordelingen i forhold til råstofplanerne

Regionerne udfører kortlægning og udarbejder en regional plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Heri fastsættes overordnede retningslinjer for indvindingen, herunder udpegning af indvindingsområder (graveområder) og råstofinteresseområder. Regionerne kan også angive deres forudsætninger for den afvejning, der ligger til grund for udlægning af områderne.

Miljøministeren kan efter råstoflovens § 6 a, stk. 4, gøre indsigelse overfor forslag til råstofplaner, der ikke er i overensstemmelse med statslige interesser. Ved vurdering af indholdet i et forslag til råstofplan vil de statslige myndigheder tage udgangspunkt i, om de beskrevne statslige mål og interesser er tilgodeset – med respekt for de regionale forhold, som udtrykkes i planforslagene.

Det er miljøministeren, som kan gøre indsigelser på hele statens vegne. Kompetencen er delegeret til Naturstyrelsen. Hvis de fornødne hensyn til de statslige mål og interesser ikke er varetaget, jf. afsnit 3 – eller hvis der er uklarhed om, hvorledes det kan ske – kan det udløse en statslig indsigelse mod forslaget til råstofplan. Den pågældende råstofplan vil herefter ikke kunne vedtages endeligt, før miljøministeren ophæver indsigelsen.

Natur- og Miljøklagenævnet er klagemyndighed i forhold til retlige spørgsmål i forbindelse med råstofplanerne samt afgørelser efter råstofloven.

¹ Jf. Bekendtgørelser af lov om råstoffer nr. 657 af 27. maj 2014.

Kapitel 1

Formål

§ 1. Loven skal sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Loven tilsigter særlig,

- 1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner,
- 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
- 3) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource,
- 4) at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,
- 5) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og
- 6) at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne.

Kapitel 2 a

Planlægning i kystområderne

§ 5 a. Landets kystområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren skal følge udviklingen og anvende beføjelserne i §§ 3, 29 og 59 til at sikre, at nationale planlægningsinteresser i kystområderne varetages efter denne lov.

Stk. 3. Kystnærhedszonen, der omfatter landzonerne og sommerhusområderne i kystområderne, fremgår af kortbilaget til loven. I kystnærhedszonen gælder bestemmelserne i § 5 b, § 11 a, stk. 1, nr. 20, § 11 e, stk. 1, nr. 9, og stk. 2, § 11 f, § 16, stk. 3, § 29 og § 35, stk. 3.

Stk. 4. For de kystnære dele af byzonerne, der ligger ud til kysterne, eller som indgår i et samspil med kystlandskabet, gælder bestemmelserne i §§ 11 f, stk. 1, 2 og 4, og 16, stk. 4.

§ 5 b. For planlægningen i kystnærhedszonen gælder,

- 1) at der kun må inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering,
- 2) at der bortset fra trafikhavneanlæg og andre overordnede infrastruktur-anlæg kun i ganske særlige tilfælde kan planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse,
- 3) at nye sommerhusområder ikke må udlægges, og at eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til ferieformål, jf. dog stk. 2,
- 4) at ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, og
- 5) at offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler efter § 3, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., der fraviger stk. 1, nr. 3, således at eksisterende sommerhusområder inden for kystnærhedszonen og primært i landets yderområder kan udvides ved lokalplan, når udvidelsen sker bag ved et sommerhusområde og i retning væk fra kysten. Udvidelse af eksisterende sommerhusområder kan alene ske uden for arealer, der er omfattet af §§ 8 og 15 i naturbeskyttelsesloven om klitfredning og strandbeskyttelse og inden for en ramme af højst 8.000 nye sommerhusgrunde i landet som helhed. Ved afgørelsen af, hvilke sommerhusområder der kan udvides, skal ministeren finde det godtgjort, at udvidelsen ikke vil tilsidesætte væsentlige naturbeskyttelses- og landskabelige interesser, og at udvidelsen kan forventes at få en lokal økonomisk effekt.

Stk. 3. Kravene i stk. 2 til placering af nye sommerhusområder kan fraviges på de små øer, hvis det findes begrundet efter en samlet afvejning af naturbeskyttelsesinteresser, landskabelige interesser og den forventede lokaløkonomiske effekt.

Kapitel 4

Kommuneplanlægning

§ 11. For hver kommune skal der foreligge en kommuneplan. Kommuneplanen skal omfatte en periode på 12 år.

Stk. 2. Kommuneplanen fastlægger på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen

- 1) en hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen,
- 2) retningslinjer for arealanvendelsen m.v., jf. § 11 a, stk. 1, og
- 3) rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen, jf. § 11 b.

Stk. 3. De afgrænsede områder, der knytter sig til kommuneplanens retningslinjer og rammer, skal vises på kort.

Stk. 4. Kommuneplanen må ikke stride mod

- 1) regler eller beslutninger efter §§ 3 og 5 j,
- 2) offentliggjorte forslag til regler efter §§ 3 og 5 j, jf. § 22 a, stk. 1,
- 3) en vandplan, en Natura 2000-plan, handleplaner for realiseringen af disse planer, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3,
- 4) en kommunal risikostyringsplan, jf. kapitel 3 i lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,
- 5) en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove, eller
- 6) en råstofplan, jf. § 5 a i lov om råstoffer.

§ 11 a. Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for

- 1) udlægning af arealer til byzoner og sommerhusområder,
- 2) beliggenheden af områder til forskellige byformål, f.eks. boligformål, herunder almene boliger, jf. lov om almene boliger m.v., erhvervsformål, blandede byfunktioner, beliggenheden af offentlige institutioner, serviceformål, byomdannelsesområder m.v.,
- 3) den kommunale detailhandelsstruktur, herunder afgrænsning af bymidter, bydelscentre, lokalcentre, områder til særlig pladskrævende varer og eventuelle aflastningsområder samt fastsættelse af det maksimale bruttoetageareal til butikksformål for det enkelte område og maksimale bruttoetagearealer for de enkelte butikker i de enkelte områder, herunder også for enkeltstående butikker, jf. §§ 5 l-5 r,
- 4) beliggenheden af trafik anlæg,
- 5) beliggenheden af tekniske anlæg, herunder arealer til fælles biogasanlæg,
- 6) beliggenheden af områder til virksomheder m.v., hvortil der af hensyn til forebyggelse af forurening må stilles særlige beliggenhedskrav,
- 7) sikring af, at støjbelastede arealer ikke udlægges til støjfølsom anvendelse, medmindre den fremtidige anvendelse kan sikres mod støjgener, jf. § 15 a,
- 8) beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder,
- 9) varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særlig værdifulde landbrugsområder,
- 10) beliggenheden af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug,
- 11) beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket,
- 12) lavbundsarealer, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder,
- 13) udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort, jf. stk. 2-4, og for prioritering af kommunalbestyrelsens naturindsats inden for Grønt Danmarkskort,
- 14) varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser,
- 15) sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier,
- 16) sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber,
- 17) sikring af geologiske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af områder med særlig geologisk værdi,
- 18) friholdelse af arealer for ny bebyggelse eller etablering af foranstaltninger til sikring mod oversvømmelse, når arealet er i væsentlig risiko for oversvømmelse, jf. kapitel 2 i lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer og bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet,
- 19) anvendelsen af vandløb, søer og kystvande,
- 20) arealanvendelsen i kystnærhedszonen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, og § 5 b og
- 21) realisering af regler eller beslutninger efter lovens §§ 3 og 5 j.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende Digitale Naturkort.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal udpege eksisterende Natura 2000-områder på land til at indgå i Grønt Danmarkskort.

Kommunalbestyrelsen skal ved udpegning af øvrige eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, anvende følgende kriterier i prioriteret rækkefølge:

- 1) Eksisterende værdifulde naturområder uden for Natura 2000-områderne.
- 2) Nye naturområder, som kan udvide eller skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder i tilknytning til og mellem Natura 2000-områder.
- 3) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning og klimaforebyggelse, et bedre vandmiljø eller rekreation.

Stk. 4. Ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder, jf. stk. 1, nr. 13, skal kommunalbestyrelsen sikre sammenhæng med nabokommuners udpegning af eksisterende og potentielle naturområder.

Stk. 5. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om etablering af lokale naturråd til at bistå kommunerne med udpegning af områder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort, herunder regler om antal af lokale naturråd og deres sammensætning og opgaver.